

Jaarverslag van de
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Athanasius en Willibrord

september 2004 – augustus 2005

Jaarverslag van de
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Athanasius en Willibrord

september 2004 – augustus 2005

Doelstelling Katholieke Vereniging voor Oecumene

De instelling wil de Rooms-katholieke Kerk in Nederland dienen in haar streven naar volledige gemeenschap tussen de Rooms-katholieke Kerk enerzijds en de Kerken van het Westen en de Oosterse Kerken anderzijds.

Ervan overtuigd dat de eenheid van de Kerk een teken en een instrument is van de eenheid van de mensheid, ondersteunt zij ook initiatieven die in het kader van de oecumenische beweging op nationaal, Europees en mondiaal niveau worden ontplooid.

(art. 2 van de statuten)

INHOUDSOPGAVE

1	Woord van de voorzitter	4
2	Algemene ledenvergadering 5 november 2004	5
3	Renovatie bureau van de vereniging	5
4	Ontmoeting, dialoog, advies	5
4.1	Contacten en ontmoetingen	6
4.2	Dialoog	8
4.3	Advies	9
4.4	Oecumenische vorming	9
5	Activiteiten, bijeenkomsten en publicaties	10
5.1	Reeks oecumenische bijeenkomsten	10
5.2	Studiemiddag ALV - 5 november	11
5.3	Lezingen en cursussen	12
5.4	Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken	12
5.5	Viering van de Byzantijnse liturgie	14
5.6	Week van Gebed voor de Eenheid	14
5.7	Wereld Jongerendagen	14
5.8	Uitgaven	14
6	Steun projecten Oosterse Kerken	16
7	Overzicht lezingen en artikelen van medewerkers	17
7.1	Lezingen en cursussen	17
7.2	Artikelen	18
8	Bestuur en commissies	20

1 WOORD VAN DE VOORZITTER

Vernieuwing is telkens weer nodig. In het vorig jaarverslag werd een nieuw programma met kleinschalige bijeenkomsten en begeleidende publiciteit aangekondigd. In dit verslag kunt u lezen hoe de grote inzet van onze medewerkers en de betrokkenheid van de deelnemers hun vruchten hebben afgeworpen. Het waren mede dankzij het directe contact met inleiders en andere deelnemers inspirerende bijeenkomsten.

Van een andere soort, maar minstens in dit voorwoord het vermelden waard, is de renovatie van de ruimten van het bureau van onze vereniging aan de Walpoort. Vooral directeur Geert van Dartel heeft daaraan veel tijd en zorg besteed. Dankzij deze vernieuwing is de vereniging eens te meer een bezoekje waard: voor informatie, voor consultatie van de documentatie, voor de activiteiten van het jaarprogramma... U bent welkom.

Van vernieuwing getuigt ook het opgestarte project oecumenische vorming voor het lokale vlak. De start geeft ons vertrouwen dat we er terecht grote verwachtingen mee verbinden.

Nieuw is tenslotte ook de opzet van dit jaarverslag. Er is naar gestreefd dat de inhoudelijke samenhang en continuïteit duidelijker zichtbaar worden. Dat verhoogt de leesbaarheid. Tegelijk geeft zo de blik op het afgelopen jaar handvaten voor de verwachtingen voor het komende jaar.

Tenslotte: vernieuwing staat standvastigheid niet in de weg. Zo bleef de vereniging zich inzetten voor ontmoeting en dialoog tussen christelijke kerken om te komen tot een zo intensief mogelijk gemeenschappelijk delen in wat ons als erfgoed is toevertrouwd, in de verwach-

ting dat dit zal bijdragen aan de vreugde en de hoop van alle mensen. Ook dit moge de lezer herkennen bij de lezing van dit jaarverslag.

Ad Brants

2 ALGEMENE LEDENVERGADERING 5 NOVEMBER 2004

Ongeveer dertig mensen namen deel aan de algemene ledenvergadering op 5 november 2004 in 's-Hertogenbosch. De ledenvergadering besprak het algemeen jaarverslag, de jaarrekening 2003 en de begroting van 2005. Penningmeester drs. H. Berflo gaf een toelichting op de jaarrekening die na enkele zware jaren dankzij extra inspanningen op het gebied van de fondswerving en enkele eenmalige meevallers weer een positief resultaat liet zien. De ledenvergadering verleende de penningmeester décharge en stelde de begroting van 2005 vast. Ter vergadering werd ook de financiële commissie samengesteld voor de bespreking van de jaarstukken in het komend jaar. Vanuit de ledenvergadering namen de heren G. Hulskotte en L. Vijverberg zitting in de financiële commissie.

De ledenvergadering nam afscheid van de vice-voorzitter van de vereniging, dr. P. Al o.praem. die zich na het verstrijken van de bestuurstermijn niet herkiesbaar stelde. Al in 1968 raakte P. Al eerst als studiesecretaris en later als bestuurslid betrokken bij het toenmalige Apostolaat voor de Hereniging. De naam van het Apostolaat werd in de jaren zeventig en tachtig twee keer gewijzigd. Eerst in Apostolaat voor de Oosterse Kerken en daarna in Aktie en Ontmoeting Oosterse Kerken. P. Al maakte in 2001 de samenvoeging van de St.-Willibrordvereniging en Aktie en Ontmoeting Oosterse Kerken in de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord mee en werd gekozen tot vice-voorzitter. P. Al is verbonden met de Oekraïens-Katholieke Kerk en geniet in de kringen van het Apostolaat voor de Oosterse Kerken en de Byzantijnse koren een grote reputatie als voorganger in de Byzantijnse ritus. De voorzitter van het bestuur, dr. A. Brants, bedankte P. Al voor zijn jarenlange bestuurlijke en liturgisch-pastorale inzet voor de oecumene en de Oosterse Kerken.

Aftredend en herkiesbaar waren de bestuursleden drs. H. Berflo en dr. A. Scheer. Vanuit de leden was mw. mr. A.-M. Willebrands kandidaat gesteld voor een bestuursfunctie. Mw. Willebrands is juriste en doceert aan de Hogeschool van Rotterdam. Ze is actief in verschillende kerkelijke en maatschappelijke organisaties en zeer betrokken op de oecumenische samenwerking van katholieken en protestanten. De drie kandidaten voor het bestuur werden met algemene stemmen gekozen.

3 RENOVATIE BUREAU VAN DE VERENIGING

Voor de zomervakantie van 2005 werd het bureau van de vereniging opgeknapt. Alle vertrekken werden geschilderd en van nieuwe vloerbedekking voorzien, de oude kantoormeubelen werden vervangen door nieuwe en ook het computernetwerk werd vernieuwd. De renovatie werd mede mogelijk gemaakt door de Congregatie van de zusters JMJ (verhuurder) en een bijdrage van het SkaN-fonds. Ook het vermogen van de vereniging werd daarvoor aangesproken.

4 ONTMOETING, DIALOOG, ADVIES

De oecumenische contacten van de vereniging met vertegenwoordigers van andere kerken hebben tot doel de onderlinge verbondenheid van christenen en kerken in ons land te versterken en de samenwerking te bevorderen. Bestuursleden en medewerkers zijn met dat doel actief in diverse oecumenische organen en verbanden. De vereniging volgt met het oog op de groei van die verbondenheid de ontwikkelingen in de kerken en op het terrein van de oecumenische dialogen, internationaal en nationaal.

4.1 Contacten en ontmoetingen

Herbezinning op katholieke participatie in oecumenische verbanden

In de Katholieke Kerk van ons land voltrekken zich in alle bisdommen op het niveau van parochies en dekenaten grote veranderingen. Het aantal dekenaten is sterk verminderd en parochies worden opgenomen in grotere pastorale eenheden. De schaalvergroting en de grote financiële zorgen in de hele kerkprovincie leiden ook tot een herbezinning op de katholieke participatie in oecumenische verbanden. In de zuidelijke provincies Brabant, Limburg en Zeeland is de toekomst van de interkerkelijke overlegstructuur ongewis. Ook de hoogte van de financiële bijdrage van de Katholieke Kerk aan de Raad van Kerken in Nederland staat ter discussie. In deze situatie moeten de personeel en financieel beschikbare middelen goed worden ingezet.

Bestuurders en medewerkers van de vereniging zijn actief betrokken bij de beraad- en projectgroepen van de Raad van Kerken in Nederland. Bestuurslid dr. D. Akersboom werd in het verslagjaar door de Raad van Kerken benoemd tot secretaris van de Beraadgroep geloven en kerkelijke gemeenschap. Secretaris drs. G. van Dartel is lid van de Beraadgroep missionaire presentie en coördinator van de projectgroep Week van Gebed voor de Eenheid. Deze projectgroep draagt zorg voor de vertaling en uitgave van de teksten voor de Week van Gebed voor de Eenheid (18-25 januari).

Op 23 april 2005 vond in Zwolle de vierde landelijke kerkendag plaats onder het motto 'Uit op zin'. De kerkendag stond in het teken van de Nieuwe Bijbelvertaling die in oktober 2004 verscheen. De vereniging was met een stand aanwezig op de informatiemarkt die redelijk bezocht werd.

Voor de voortgang van de oecumenische contacten en de samenwerking zijn adequate structuren van groot belang. De vereniging ijvert voor de uitbreiding en het behoud van structuren voor overleg en samenwerking tussen de christelijke kerken in ons land.

De Protestantse Kerk in Nederland en de oecumene

De Samen op Weg Kerken werden in 2004 na een lang proces verenigd in de Protestantse Kerk in Nederland. Prof. dr. L. Koffeman, beleidsmedewerker van de Protestantse Kerk in Nederland, informeerde het bestuur op 17 november 2004 over de consequenties van de eenwording van de SoW-kerken voor de oecumene. In zijn inleiding legde hij er de nadruk op dat de oecumenische oriëntatie van de Protestantse Kerk in Nederland in de kerkorde verankerd is. De Protestantse Kerk maakt landelijk en internationaal deel uit van oecumenische verbanden (Raad van Kerken, Wereldraad van Kerken, World Alliance of Reformed Churches and Lutheran World Federation). Nieuw in de kerkorde is dat de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland lid moeten zijn van de plaatselijke raad van kerken ingeval die bestaat. Door de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland is er, naar het oordeel van Koffeman, binnen het protestantisme een nieuwe oecumenische dynamiek ontstaan. De kleinere protestantse kerken zoals de Remonstrantse Broederschap en de Vrije Evangelische Gemeenten hebben de Protestantse Kerk benaderd om te praten over vormen van samenwerking. Kerkvereniging zal niet direct het doel zijn, een associatie kan er wel uit voortvloeien. Het ontstaan van de Protestantse Kerk heeft er bovendien toe geleid dat er nu twee grote spelers zijn op het oecumenische veld: de Protestantse Kerk in Nederland en de Katholieke Kerk. Koffeman toonde zich bezorgd over de toekomst van de oecumene tussen beide grote kerken. De interesse voor de oecumene met de Katholieke Kerk is in de Protestantse Kerk sterk verminderd. De indruk bestaat dat ook de Katho-

lieke Kerk de oecumenische samenwerking minder van belang vindt dan een aantal jaren geleden.

De vereniging hecht grote waarde aan de oecumenische contacten en de samenwerking tussen de Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland en tracht die naar vermogen zowel landelijk, regionaal als plaatselijk te stimuleren.

Contacten met de Oosterse Kerken

Door de immigratie zijn er gedurende de afgelopen dertig jaar vele oosterse christenen naar Nederland gekomen. Geleidelijk hebben zij ook hun kerkelijke structuren opgebouwd. Het oecumenisch landschap is daardoor veelkleuriger geworden. De vereniging zet zich in voor de oecumenische contacten met de oosterse christenen in Nederland. Op de Zondag voor de Oosterse Kerken wordt de laatste jaren sterk de focus gericht op de gemeenschappen van oosterse christenen in Nederland. De contacten die daardoor ontstaan, zijn een stap naar verdere uitwisseling en samenwerking. Drs. L. van Leijsen, stafmedewerker Oosterse Kerken, onderhield onder meer contacten met de Vereniging van Orthodoxen in Nederland, het bestuur van de Unie van Christenen uit het Midden-Oosten, de besturen van de Ethiopisch-Orthodoxe en Eritrese-Orthodoxe christenen, de Syrisch-Apostolische parochie in Ede, de Chaldeeuwse-Katholieke parochie in Den Haag, de Armeense-Apostolische priester in Nederland, en vertegenwoordigers van Aramese en Assyrische organisaties uit de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap in Nederland.

In het kader van kennismakingsbezoeken van de bisschop-referent voor oecumene, Mgr. J. van Burgsteden s.s.s., organiseerde L. van Leijsen een bezoek aan de Assyrisch-Apostolische parochie in Ede.

In het bijzonder werden dit jaar contacten onderhouden met de christenen uit Irak. Onder auspiciën van de Raad van Kerken organiseerde de vereniging met de Kerst 2004 een gebedsactie voor vrede in Irak die mede door Missio werd ondersteund. Het motto voor de Zondag voor de Oosterse Kerken was in 2005 'Geloven in Irak'. Drs. D. van Rosendaal en drs. L. van Leijsen publiceerden in de aanloop naar de Zondag voor de Oosterse Kerken een digitale brochure met interviews met christenen uit Irak. Ook werd contact gelegd met de paters Dominicanen en met pater Vincent van Vossel c.ss.r in Bagdad. Op 9 juni 2005 werd in 's-Hertogenbosch een informatieve bijeenkomst georganiseerd over de actuele situatie van de christenen in Irak.

Op 2 en 3 juli vierde de Vereniging van Orthodoxen in Nederland haar 25-jarig jubileum in Deventer. G. van Dartel en L. van Leijsen waren hierbij namens de vereniging aanwezig. Zij namen deel aan de viering van de Goddelijke Liturgie in de St.-Lebuius Kerk van Deventer en aan een boottocht over de IJssel. Tijdens deze dag werden oude contacten hernieuwd en nieuwe aangeknoopt.

De vereniging wil in nauw contact met betrokkenen de mogelijkheid van een relationeel platform voor Oosterse Kerken in ons land onderzoeken, zowel met het oog op de onderlinge communicatie als ook ten dienste van hun plaats in de oecumenische samenwerking en eventueel haar diensten aanbieden voor de realisering daarvan.

Contacten met de Verenigde Pinkster- en Evangelie Gemeenten

De internationale dialoog tussen katholieken en pentecostals ging in 1962 van start en heeft sindsdien geleid tot een aantal boeiende studierapporten. In de jaren negentig ging de dialoog tussen de Pauselijke Raad voor

de Eenheid en vertegenwoordigers van de 'klassieke' Pinksterkerken over evangelisatie, proselitisme en gezamenlijk getuigenis. Deze gespreksronde mondde in 1997 uit in een boeiend rapport dat ook voor andere kerken van belang is. In aansluiting hierop staat in de nieuwe gespreksronde de vraag 'Hoe word je christen?' centraal. Daarover wordt een gezamenlijke tekst opgesteld die naar verwachting in de loop van 2005 zal worden gepubliceerd.

Op initiatief van de Katholieke Charismatische Vernieuwing en met medewerking van de Katholieke Vereniging voor Oecumene vindt in ons land sinds 1999 een jaarlijkse ontmoeting plaats van katholieken en christenen uit de Verenigde Pinkster en Evangelie Gemeenten. Op 10 juni 2005 vond in Apeldoorn de 11e ontmoeting plaats. De groep was te gast bij de Menora-gemeente die samenkomt in de tot kerk omgebouwde (monumentale) bioscoop van Apeldoorn. De ontmoetingen van katholieken en pinksterchristenen hebben een persoonlijk karakter. Voorop staat de uitwisseling van ervaringen, het leren van elkaar en het overwinnen van vooroordelen. Drs. H. Zegwaert, deelnemer aan de internationale dialoog, sprak in Apeldoorn over het verloop van de gesprekken. Het onderwerp 'Hoe word je christen?' werd uitgesplitst in vijf deelonderwerpen: de doop in de Heilige Geest en het proces van christen worden, geloof en het proces van christen worden, bekering en het proces van christen worden, christelijke ervaring en de gemeenschap, en christelijke vorming en discipelschap. Van katholieke zijde sprak mw. M. Rijk, directrice van het katholieke spiritualiteitcentrum De Beiaard in Utrecht. Zij begeleidt al veertig jaar mensen die door het doopsel in de Katholieke Kerk opgenomen willen worden. Het zijn mensen die al een keuze gemaakt hebben en die de weg gaan van geloofsleerling tot doopleerling. Het doopsel omschreef zij als een onderdompeling in Gods Geest.

De deelnemers vonden elkaar in de constatering dat het

proces van christen worden nooit af is. In 2006 zal opnieuw een ontmoeting plaatsvinden.

De vereniging zal de informele dialoog tussen katholieken en pinksterchristenen ook in de komende jaren blijven steunen.

Contacten met de Algemene Doopsgezinde Sociëteit

Het studierapport 'Called together to be peacemakers' (2004) uit de dialoog tussen vertegenwoordigers van de Mennonitische Wereldfederatie en de Katholieke Kerk was aanleiding voor het aanknopen van contacten met de Algemene Doopsgezinde Sociëteit in Nederland. Het dialoograpport werd door het bestuur van de vereniging besproken. G. van Dartel bezocht het secretariaat van de Doopsgezinde Sociëteit in Amsterdam en nodigde de Doopsgezinde Sociëteit uit om samen een bijeenkomst te organiseren over het dialoograpport. Dit voorstel werd positief ontvangen. De bijeenkomst van 17 maart 2005 werd voorbereid in samenwerking met de broederschapspredikant ds. F. Fennema en drs. H. Stenvers.

De vereniging wil door activiteiten en bijeenkomsten de oecumenische contacten met alle lidkerken van de Raad van Kerken verstevigen.

4.2 Dialoog

De lokale en universele dimensie van de Kerk

Eind 2004 werd het rapport 'De lokale en de universele dimensie van de Kerk' van de Commissie Dialoog Reformatie-Catholica (CDRC) gepubliceerd. Deze commissie werd in 1991 gevormd door de Samen-op-Weg kerken, de Oud-Katholieke Kerk en de Katholieke Kerk. De commissie heeft zich in aansluiting op voorgaande dialogen en in de lijn van rapporten uit internationale dialogen beziggehouden met de ecclesiologie. Het rapport over de lokale en de universele dimensie van de Kerk is

uitvoerig in het bestuur van de vereniging besproken. De bespreking van het rapport werd door twee leden van de dialoogcommissie, mw. dr. M. Wijlens (rk) en dr. M. Smalbrugge (prot.), ingeleid. Opvallend was de vrij kritische presentatie van M. Smalbrugge. Hij poneerde de stelling dat het rapport een voorbeeld is van een klassieke vorm van oecumene die achterhaald is. In het huidig tijdsgewricht ziet Smalbrugge een voortgaande versplintering aan protestantse en een reconfectionalisering aan katholieke zijde. Hij had dan ook geen grote verwachtingen van dit rapport en pleitte voor een nieuwe vorm van oecumene die aansluit bij de vraag waar het nu op aankomt: hoe overleeft het christendom? In een tweede bespreking werd aandacht besteed aan de reactie van de katholieke bisschoppen op het rapport. Naast waardering plaatsen de bisschoppen een aantal serieuze kanttekeningen bij het rapport. Binnen de complementariteit van de lokale en universele dimensie geven zij met een beroep op het Concilie prioriteit aan de universele dimensie. De bisschoppen beschouwen de parallelle tussen de gereformeerde en de katholieke tradities in het functioneren van het geordineerde ambt niet als een gelijkenis, en benoemen een aantal punten van verschil. De term 'tussenniveau' achten zij niet geschikt om de verschillen in kerkstructuur te overbruggen; ook wijzen de bisschoppen de suggestie van een oecumenisch kerkrecht van de hand. In een derde bespreking gaf A. Scheer zijn visie op de lokale en de universele dimensie van de Kerk vanuit het perspectief van de liturgie. De balans kan pas worden opgemaakt als ook de Protestantse Kerk in Nederland en de Oud-Katholieke Kerk zich hebben uitgesproken over het rapport.

De vereniging overweegt om een publieke bijeenkomst over de oecumenische dialoog aangaande de ecclesio-logie te beleggen nadat ook de andere kerken hun reactie op het rapport hebben gegeven.

4.3 Advies

Advies inzake de praktijk van oecumenische doopvieringen

In februari 2003 ontving het bestuur een verzoek van de bisdomraad van het aartsbisdom Utrecht om advies inzake de praktijk van oecumenische doopvieringen. Over de praktijk van de oecumenische doopvieringen heeft in de afgelopen jaren op het niveau van het bestuur uitvoerig beraad plaatsgevonden. De in de loop der jaren gegroeide praktijk valt soms buiten de kaders van het Oecumenisch Directorium dat voor de Katholieke Kerk maatgevend is. De bisdomraad vroeg om een beleidsadvies dat past binnen de kaders van het Oecumenisch Directorium. Het beraad in het bestuur mondde uit in een notitie die aan de bisdomraad van het aartsbisdom werd aangeboden ten behoeve van de verdere beleidsbepaling. Deze notitie werd op 16 maart 2005 door het bestuur vastgesteld.

4.4 Oecumenische vorming

Van verschillende kanten wordt het belang van oecumenische vorming onderstreept. In 2002-2003 inventariseerde G. van Dartel de behoefte en het aanbod aan oecumenische vorming op dekenaal niveau. Er wordt op basisniveau weinig aan oecumenische vorming gedaan. Er is in toenemende mate sprake van een kennis tekort. En tevens is er behoefte aan bruikbare handreikingen. In aansluiting op deze verkenning heeft de vereniging in 2004 een subsidie verworven voor het aantrekken van een coördinator oecumenische vorming. Deze coördinator zal zich vooral richten op de oecumenische vorming van katholieken die in de lokale oecumene actief zijn. In samenwerking met de bisdommen zullen voor dit doel in de loop van de komende jaren enkele basiscursussen oecumene worden ontwikkeld en aangeboden.

Door omstandigheden duurde het vrij lang voordat een medewerker kon worden benoemd. In het voorjaar van 2005 werd in enkele kerkelijke tijdschriften een herhaalde oproep geplaatst. Dit resulteerde in juli in de benoeming van drs. W. Kint, die vanaf 1 september 2005 voor een periode van vijf jaar in dienst van de vereniging is. W. Kint studeerde theologie aan de VU in Amsterdam en aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

De vereniging wil in de komende jaren het draagvlak voor de oecumenische samenwerking op het niveau van het basispastoraat versterken met het project oecumenische vorming.

5 ACTIVITEITEN, BIJENKOMSTEN EN PUBLICATIES

Zoals aangekondigd in het jaarverslag 2003-2004 werden de activiteiten van de vereniging in 2004-2005 onder een nieuwe noemer samengebracht: Eenheid zichtbaar maken. Onderdeel van de nieuwe presentatie van de vereniging was een folder, twee promotieschermen en een nieuw jaarprogramma. Nu het werkjaar is afgelopen, kunnen we de balans opmaken van een jaar 'eenheid zichtbaar maken'.

De vereniging voor oecumene is door het jaarprogramma beter zichtbaar geworden in kerkelijke media. De aandachtspunten van de vereniging zijn ook duidelijker voor het voetlicht gebracht in het communicatieblad *Overeen*. De deelname van parochies aan Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken (en daarmee de zichtbaarheid van oecumene op deze momenten in parochies) blijft een punt van aandacht. Helemaal goed in te schatten is die deelname niet, omdat parochies steeds vaker gebruik maken van internet om materiaal te downloaden en minder per post bestellen.

5.1 Reeks oecumenische bijeenkomsten

Het programma bestond uit vier bijeenkomsten, waarvan op 9 juni in het verlengde van de Zondag voor de Oosterse Kerken een vijfde bijeenkomst werd toegevoegd:

- Syrisch-orthodoxen in Nederland: 'Thuis' (14 oktober 2004)
Dr. J. Schukking - Integratie en heimwee: cultuur als compensatie
J. Messo - Het ontstaan en de bloei van de Suryoye
- Samen de Schrift openen: Bijbel en oecumene (5 november 2004)
Mgr. dr. G. de Korte - De H. Schrift: Gemeenschappelijk erfgoed en bron voor geestelijke vernieuwing
Prof. dr. M. Barnard - Het eigene van de NBV toegelicht aan de hand van enkele bijbelteksten (Mt. 28,16-20 en Mt. 6,9-13)
- Vaticanum II en het verlangen naar eenheid: De actuele betekenis van Unitatis redintegratio (20 januari 2005)
Dr. H. Witte - Het ongebruikte tegoed van Unitatis redintegratio
Prof. dr. L. Koffeman - De doorwerking van Unitatis redintegratio in de oecumenische beweging
- Samen geroepen om vrede te stichten (17 maart 2005)
Prof. dr. P. Nissen - De katholieke inzet voor gerechtigheid en vrede in de wereld
Ds. F. R. Fennema - Vredesspiritualiteit en de wereldwijde betrokkenheid op gerechtigheid en vrede van doopsgezinden
- 'Geloven in Irak' (9 juni 2005)
Zr. Y. Höhne-Sparborth - Christenen in Irak zomer 2005
Prof. dr. H. Teule - Reflecties bij de inleiding van Y. Höhne-Sparborth

De bijeenkomsten boden gelegenheid om aandacht te genereren voor oecumene en het werk van de vereniging in kerkelijke media. Daarnaast werd actief gewerkt aan het uitbreiden van de website naar aanleiding van de bijeenkomsten. Zo werd na de bijeenkomst 'Samen geroepen om vrede te stichten' het rapport van de internationale dialoogcommissie van de Mennonitische Wereld Conferentie en de Katholieke Kerk als nieuwe informatie op de site geplaatst. De bijeenkomst vond plaats in het verlengde van deze internationale dialoog. Informatie over de bijeenkomsten die hebben plaatsgevonden blijft als dossiervorming rond oecumenische onderwerpen op de website van de vereniging staan.

Inmiddels heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het programma, dat dit jaar voor de eerste keer in deze vorm werd uitgevoerd. De inhoudelijke uitvoering van de bijeenkomsten stemde tot tevredenheid. Helaas bleef de opkomst van deelnemers daarbij achter. Het aantal deelnemers schommelde rond de 15 personen. Ruim 20 personen meldden zich aan voor de bijeenkomst 'Geloven in Irak'. Door het activiteitenprogramma is het gelukt de vereniging meer gezicht te geven. Door de directe ontmoeting met leden en oecumenisch geëngageerde mensen op de bijeenkomsten, maar vooral ook door de 'betere pers' die in het seizoen 2004-2005 is gehaald. Rond elke bijeenkomst kon een artikel worden gepubliceerd in *Rkkerk.nl* en werden standaard tweemaal inhoudelijke persberichten verzonden naar de media en de 'activiteitengroep' van mensen die per e-mail op de hoogte willen worden gehouden van activiteiten van de vereniging.

In de loop van de bijeenkomsten zien we een versteviging van de publiciteit. Twee keer kon een artikel worden aangeleverd voor het *Oecumenisch Bulletin* van de Raad van Kerken in Nederland en eenmaal werd een artikel gepubliceerd in *Kerk in de Stad*. Daarnaast werd vanaf *Overeen* nr 11 (oktober 2004, waarin de aankondi-

ging van het nieuwe programmaopzet stond) in elk nummer een pagina besteed aan het eigen programma van de vereniging. Het activiteitenprogramma is geëvalueerd en op basis van de conclusies uit de evaluatie is het programma 2005-2006 opgezet.

Het bestuur van de vereniging heeft besloten het programma in 2005-2006 voort te zetten en het voorstel van het team om het programma verder uit te bouwen en te intensiveren overgenomen. In 2005-2006 zullen vijf bijeenkomsten voor 20 deelnemers plaatsvinden en twee grotere bijeenkomsten rond Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken voor meer dan 50 personen. Voor 2005-2006 betekent dit dat er bijna elke maand een bijeenkomst wordt georganiseerd. De scope van het activiteitenprogramma is verbreed. Er wordt expliciet naar gestreefd om naast de eigen activiteiten ook bijeenkomsten te organiseren in samenwerking met andere organisaties. Bijkomend voordeel van de renovatie die in de zomer van 2005 plaatsvond is dat kleinere bijeenkomsten voor groepen van 20 personen in eigen huis kunnen worden georganiseerd.

5.2 Studiemiddag ALV - 5 november

In de reeks oecumenische bijeenkomsten neemt de studiebijeenkomst in aansluiting op de Algemene Ledenvergadering een bijzondere plaats in. Ieder jaar weer wordt deze bijeenkomst goed bezocht. Ongeveer 80 mensen waren voor het thema 'Samen de Schrift openen – Bijbel en Oecumene' naar Huize Mariënborg in 's-Hertogenbosch gekomen.

Mgr. dr. G. de Korte sprak over de betekenis van de H. Schrift als bron van geestelijke vernieuwing in een kwetsbaar geworden samenleving. Hij signaleerde in de kerken van ons land een toenemende behoefte aan een missionaire aanpak. In al onze schamelheid, zo zei hij,

kunnen we putten uit onze bronnen en met name uit de H. Schrift. Hij sprak de hoop uit dat de succesvolle presentatie van de NBV veel mensen zal stimuleren tot het lezen van de H. Schrift.

Dr. M. Barnard spitste zijn verhaal toe op het gebruik van de NBV in de liturgie. Zoals bekend heeft de synode van de Protestantse Kerk in Nederland deze nieuwe vertaling als proeve vrijgegeven voor liturgisch gebruik. De katholieke bisschoppen daarentegen hebben vanaf het begin het standpunt ingenomen dat deze nieuwe vertaling niet voor de katholieke liturgie zou worden bestemd. Barnard pleitte ervoor om hiervoor toch enige ruimte te geven: 'Juist een vertaling die de dynamiek van woord en hoorder, van brontekst en doeltaal, volkomen serieus neemt, leent zich bij uitstek voor gebruik in de liturgie', zo zei hij.

De bijdrage van M. Barnard was aanleiding voor een geanimeerde discussie met de aanwezigen. De twee bijdragen van deze studiemiddag werden opgenomen in een nummer van het tijdschrift voor liturgie 89(2005)3 dat geheel aan de Nieuwe Bijbelvertaling is gewijd. Hierin is ook een bijdrage opgenomen van A. Scheer waarin hij het katholieke standpunt aangaande het gebruik van de bijbelvertaling in de liturgie toelicht.

5.3 Lezingen en cursussen

Op uitnodiging hebben de medewerkers van de vereniging op diverse plaatsen lezingen gegeven over uiteenlopende onderwerpen (voor een overzicht zie par. 7). Het directe contact met parochies en plaatselijke raden van kerken is belangrijk en leerzaam. Om de oecumene ter plaatse te kunnen ondersteunen, dienen de medewerkers van de vereniging goed op de hoogte te zijn van wat er ter plaatse leeft. Er is behoefte aan goede communicatie in de Kerk en aan praktische handreikingen om de oecumenische verbondenheid vorm te geven. De vereniging heeft hierin een taak te vervullen.

De vereniging wil ook in het komende jaar actief attent zijn op vragen die opkomen vanuit parochies of andere kleinschalige groeperingen.

5.4 Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken

Willibrordzondag vond in 2004 plaats op 7 november. Met het thema 'Samen de Schrift openen' sloot de vereniging aan bij het verschijnen van de Nieuwe Bijbel Vertaling (NVB) eind 2004. Aan de NVB werkten katholieke, protestantse en joodse deskundigen mee. Daarnaast waren er lezers uit verschillende geloofsgemeenschappen en kerken. Kardinaal dr. G. Danneels en kardinaal dr. A. Simonis noemen de NBV in hun voorwoord tot de katholieke editie een belangrijk instrument voor de oecumene. De vereniging sloot zich hier op Willibrordzondag graag bij aan.

Voor parochies werd liturgisch materiaal ontwikkeld, een poster en een gebedsprentje. Op het prentje werd de tekst van het Onze Vader uit de NVB gepubliceerd en een meditatie bij het gebed van mw. dr. Y. van den Akker-Savelsbergh. Zij promoveerde in 2004 op een studie over het Onze Vader in het Matteüsevangelie.

De Zondag voor de Oosterse Kerken stond in het teken van een minder plezierige actualiteit. 'Geloven in Irak' was het thema waarmee de vereniging de aandacht vestigde op de verschillende christelijke kerken in Irak én de moeite die het christenen in de huidige situatie kost om hun geloof in Irak vol te houden.

De twee grootste kerken in Irak zijn de Chaldeeuwskatholieke Kerk en de Assyrisch-Apostolische Kerk. Christenen maken maar 2 à 3 % van de bevolking uit. Deze kleine minderheid krijgt het sinds de invasie van de Amerikanen en Engelsen in Irak steeds moeilijker. Momenteel zijn in Irak allerlei criminele elementen actief die voor mogelijk losgeld mensen ontvoeren. Ook

christenen van wie men vaak aanneemt dat ze geld hebben, zijn het slachtoffer. Bovendien lijdten de christenen met de andere burgers onder het geweld van fundamentalistische moslims.

Voor parochies werd liturgisch materiaal ontwikkeld, een poster en een gebedsprentje. In het verlengde van de Zondag voor de Oosterse Kerken werd een bijeenkomst toegevoegd aan de reeks oecumenische bijeenkomsten (zie boven). Deze bijeenkomst werd georganiseerd in samenwerking met Kerk en Vrede. In het persbericht dat naar aanleiding daarvan verscheen, zei Y. Höhne-Sparborth: "Dat ruim twee jaar ellendig geweld, chaos en stuurlaasheid nog niet escaleerde in een burgeroorlog, is enkel te danken aan deze diep verankerde en breed aanwezige wijsheid en de wil tot samenwerken."

Tijdens de drie reizen die ze voor Kerk en Vrede maakte naar Irak kwam ze onder de indruk van de stille krachti-

ge waardigheid van de Iraki's. Twee weken na de Zondag voor de Oosterse Kerken zond het RKK Mediapastoraat op voorstel van de vereniging een Chaldeeuwse eucharistieviering uit, waarin aboena Y. Firaz, pastor van de Chaldeeuwse-katholieken in Nederland, voorging.

Pagina's over Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken op internet worden als deze zondagen hebben plaatsgevonden, bijgewerkt in een archief op www.oecumene.nl. Dit gebeurt bij wijze van dossiervorming. Hetzelfde geschiedt met het materiaal van de Gebedsweek voor de een-

heid, waardoor op de site van de vereniging een verzameling van oecumenische gebeden ontstaat.

De site van de vereniging is goed te bereiken via internet. Ook voor parochies die rond Willibrordzondag of de Zondag voor de Oosterse Kerken meer informatie willen. Al enkele jaren laat het internetbezoek rond deze zondagen een stijgende lijn zien. De eerste twee maanden van 2005 werden er telkens 35 bezoeken aan de pagina over de Zondag Oosterse Kerken geteld, tot 71 op 1 maart. In de twee maanden die daarop volgden nam het bezoek sterk toe. Op 1 juni, kort na de zondag, stond de teller op 493.

We zien in zijn algemeenheid een dalende lijn in de bestellingen per post en een stijgende lijn in het aantal malen dat de internetpagina's over de zondagen worden geraadpleegd.

5.5 Viering van de Byzantijnse liturgie

De Byzantijnse koren van Utrecht, Tilburg en Nijmegen verzorgen de zang in katholieke Byzantijnse vieringen. Deze vinden plaats in katholieke parochies of in de vaste liturgische ruimtes van deze koren. In samenwerking met de genoemde koren en een vaste groep van katholieke priesters die van de Congregatie voor de Oosterse Kerken toestemming kregen om in de Byzantijnse ritus voor te gaan, probeert de Vereniging voorwaarden te scheppen voor een goede viering van deze oosterse liturgieën. Onder verantwoordelijkheid van de vereniging wordt de coördinatie van de voorgangers verzorgd door één van hen, pastor drs. T. Sip.

Met de landelijke instelling *Pokrof* die de vieringen verzorgt in de zogeheten Byzantijnse Gemeenschappen onderhoudt de vereniging goede contacten.

5.6 Week van Gebed voor de Eenheid

G. van Dartel was projectleider van de werkgroep van de Raad van Kerken die het materiaal van de Week van Gebed voor de Eenheid vertaalt en uitgeeft. In 2005 was het thema 'Christus, het ene fundament'. De teksten worden jaarlijks vastgesteld door een gezamenlijke werkgroep van de Pauselijke Raad voor de Eenheid en de Wereldraad van Kerken. Het voorbereidende werk wordt ieder jaar in handen gelegd van een oecumenische groep uit een ander land. Dit keer was dat een oecumenische groep uit Slowakije.

De projectgroep van de Raad van Kerken bestaat uit zes leden die zorgen voor de vertaling en de uitgave. De teksten worden in een fraai boekje uitgegeven en op de website van de Raad van Kerken geplaatst. Ook worden er een poster en een gebedskaart gemaakt. Op voorstel van de Katholieke Kerk organiseert de Raad van Kerken sinds enkele jaren in de Week van Gebed een landelijke

gebedsviering in een van de kerken van Utrecht. Dit keer vond deze viering plaats op zondag 23 januari 2005 in de Domkerk. Vooral plaatselijke raden van kerken en (zuster)congregaties maken jaarlijks gebruik van de teksten voor de Week van Gebed voor de Eenheid. De projectgroep verzorgde een workshop over het belang van de Week van Gebed voor de Eenheid op de vierde landelijke kerkendag in Zwolle op 23 april 2005 onder de titel Eén Bijbel - gebed zonder einde.

5.7 Wereld Jongerendagen

Vanuit de vereniging nam mw. D. van Roosendaal deel aan de Wereld Jongerendagen (WJD). In artikelen bracht zij vooral de oecumene op de WJD onder de aandacht. Voor het *Bisdomblad* van het bisdom 's-Hertogenbosch werd een artikel geschreven over de oecumenische diocesane dag in Liempde voorafgaand aan de reis naar Keulen. Jongeren uit het bisdom van 's-Hertogenbosch deden mee met het protestantse Flevofestival. Hierover werd ook een artikel gepubliceerd in *Rkkerk.nl*. Verder werd een artikel geschreven voor het *Oecumenisch Bulletin* van de Raad van Kerken in Nederland en werden artikelen geschreven voor *Overeen* en *MissieInteractie*. Zie ook het artikelenoverzicht in dit jaarverslag. De WJD vonden plaats van 16 tot en met 21 augustus in Keulen. De vereniging was intermediair voor een reisinitiatief van de Syrisch-katholieke kerk in Nederland. Een groep van 30 jongeren nam deel aan het afsluitende weekend van de WJD. Ook hierover werd een artikel aangeleverd aan *Rkkerk.nl*.

5.8 Uitgaven

De vereniging heeft verschillende uitgaven om te communiceren over oecumenische thema's en de aandachtspunten die de vereniging heeft: het tijdschrift *Pokrof*, het leden- en donateursblad *Overeen*, de elektro-

nische nieuwsbrief oecumene die via e-mail wordt verstuurd en de internetsite.

Pokrof

Pokrof is het tijdschrift over oosters christendom, waarvan de Katholieke Vereniging voor Oecumene uitgever is. *Pokrof* verschijnt vijf keer per jaar en wordt verzonden naar abonnees.

Doordat de liturgische kalender in *Pokrof*, die op de binnenzijde van de omslag werd afgedrukt, uit het blad wegviel (er zijn voor de byzantijnse gemeenschappen voldoende alternatieven op internet) kreeg *Pokrof* in 2005 twee pagina's extra.

De inhoudsopgave van *Pokrof* wordt bij het verschijnen van elk nummer op internet gepubliceerd, zodat mensen die informatie over de onderwerpen zoeken in contact komen met het blad.

Oudere jaargangen worden digitaal ter beschikking gesteld. Zo werd in de loop van 2005 de jaargang 2003 digitaal beschikbaar voor bezoekers van de site. Dit past in de lijn van het niet-commerciële karakter van het blad: een zo breed mogelijk publiek informeren over oosters christendom.

Na een conflictueuze situatie en het ontslag van de hoofdredacteur a.i. (juli 2004) stapte een deel van de redactie van *Pokrof* op. De gang van zaken heeft alle betrokkenen veel pijn gedaan. Het bestuur heeft ten behoeve van *Pokrof* per 1 januari 2005 een regeling vastgesteld. De volgende personen zijn door het bestuur in de redactie benoemd: mw. drs. J. van Kessel, mw. dr. H. Murre-van den Berg en drs. D. Langerhuizen.

In juni 2004 telde *Pokrof* 922 abonnees. In augustus 2005 is het aantal abonnees teruggelopen tot 879. Abonneewerving is een voortdurend punt van aan-

dacht. Voor *Pokrof* is daarom (zoals ook voor *Overeen*) een vermelding aangekocht op de site www.christelijkebladen.nl.

Uitbreiding van abonneewerving naar België behoort tot de mogelijkheden. Voordat dit wordt ondernomen is het echter zinvol het abonnementsgeld voor Nederland en België te heroverwegen.

Overeen

Het communicatieblad *Overeen* verschijnt driemaal per jaar. De nummers worden per post verstuurd naar leden van de vereniging en rond Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken ook aan parochies gestuurd. Het derde verschijningsmoment van *Overeen* is de Gebedsweek voor de Eenheid (18-25 januari). De nummers worden na verzending op de website van de vereniging gepubliceerd.

De nummers in 2004-2005 besteedden in het verlengde van Willibrordzondag 2004 en de Zondag voor de Oosterse Kerken 2005 aandacht aan het verschijnen van de Nieuwe Bijbelvertaling en christenen in Irak. Ook was er structureel aandacht voor bijeenkomsten van de vereniging in aankondigende of verslaggevende zin. Op die manier werden de lezers beter geïnformeerd over de activiteiten van de vereniging.

Elektronische nieuwsbrief oecumene

De elektronische nieuwsbrief oecumene wordt maandelijks verstuurd naar abonnees. Juli en augustus gelden als vakantiemaanden waarin de nieuwsbrief niet verschijnt. Het aantal abonnees blijft gelijk. Inmiddels maken ongeveer 200 mensen gebruik van deze service.

Internet, Oecumenische documentatie

De internetsite stelt de vereniging digitaal present op het web. Het aantal bezoeken aan de site vertoont een stijgende lijn. In 2001, het eerste jaar dat de vereniging een website had, telden we 1500 hits. Het jaar daarop

telden we meer dan 4000 bezoeken aan de site. In 2003 waren het er meer dan 5000. In 2004 meer dan 6000. Halverwege 2005 staat de teller op 3500. Wellicht dat de vereniging over 2005 op 7000 bezoeken uitkomt. NB. dit zijn geen unieke hits. Iemand die van de oecumene-site zijn startpagina heeft gemaakt en drie keer op een dag internet opgaat, telt die dag ook drie keer mee. Aan het aantal hits kan daarom niet al te grote betekenis worden gehecht. De toename van het totaal aantal hits over de jaren heen, laat wel een trend zien.

De internetsite wordt gebruikt om mensen te informeren over de activiteiten en aandachtspunten van de vereniging. De vereniging is goed bereikbaar op internet. Dat merken we ook aan aanvragen om informatie voor werkstukken en dergelijke.

Aan de site werd in 2004-2005 een nieuwe pagina toegevoegd met oecumenische documentatie. Een aantal documenten moest hiervoor worden gescand, zoals het Oecumenisch Directorium. Andere documenten waren reeds digitaal beschikbaar. Deze pagina voorziet in een zekere behoefte. Het aantal bezoeken dat aan de pagina wordt gebracht, ligt over de eerste maanden van 2005 bijvoorbeeld hoger dan het aantal bezoeken aan de pagina over de Zondag voor de Oosterse Kerken: documentatie 589 per 1 juni; Zondag Oosterse Kerken 493 per 1 juni. Met de publicatie van belangrijke documenten zet de vereniging de traditie voort van het losbladig Oecumenisch Vademecum dat tussen 1991 en 1995 werd uitgegeven.

In de communicatie is de betekenis van het internet de laatste jaren steeds groter geworden. Met de ontwikkeling van een eigen website en een elektronische nieuwsbrief heeft de vereniging op de ontwikkelingen ingespeeld. Als medium voor informatie en documentatie is het internet niet meer weg te denken en de vereniging zal daarin blijven investeren.

6 STEUN PROJECTEN OOSTERSE KERKEN

De vereniging wil naar vermogen de Oosterse Kerken in het buitenland ondersteunen en probeert daarvoor financiële middelen te vinden. Op 3 december 2004 organiseerde de vereniging een bijeenkomst om daarover met partnerorganisaties te overleggen. Hieraan namen deel: Kerk in Nood, de Stichting Communicantes, Cordaid, CMC/AMA, stg. Porticus en CNEWA. Tijdens deze bijeenkomst werd informatie uitgewisseld over de praktijk van de hulpverlening in Oost-Europa, het Midden-Oosten en Noord-Afrika.

In het verslagjaar kon de vereniging enkele aanvragen om steun honoreren. Gesteund werden:

- De Bethlehem University: Bijscholingscursus voor godsdienstleraren - \$ 3.878,-.
De vereniging onderhoudt al een aantal jaren contacten met de Bethlehem University en heeft verschillende onderwijsprogramma's op het gebied van de oecumene en de interreligieuze dialoog gesteund;
- Centrum voor ontwikkeling en sociale dienstverlening van de Koptisch-Orthodoxe Kerk in Port Said, Egypte: Trainingsprogramma in het gebruik van audiovisuele middelen. Het centrum voor ontwikkeling en sociale dienstverlening valt onder de verantwoordelijkheid van bisschop Tadros van Port Said en wordt geleid door mw. Sarah Nakhla. Bisschop Tadros publiceerde in *Pokrof* 3/2005 een artikel over het sociale werk van de Koptisch Orthodoxe Kerk in Egypte. De vereniging diende dit project namens bisschop Tadros in bij Cordaid. Cordaid stelde € 4.780,- voor de uitvoering van het project beschikbaar.
- Volksuniversiteit van de paters Dominicanen in Bagdad € 7.270,-. Voor dit project werd bij gelegenheid van de Zondag voor de Oosterse Kerken steun gevraagd aan donateurs en parochies.
- De deelname van 30 Syrisch-katholieke jongeren uit

Nederland aan de Wereld Jongeren Dagen in Keulen. De vereniging functioneerde als intermediair tussen de aanvrager en Cordaid. Cordaid droeg met een bedrag van € 3.000,- bij in de reis- en verblijfskosten van deze groep.

Helaas kon aan een aantal projectaanvragen niet worden voldaan, omdat daarvoor (tot nu toe) geen sponsoren worden gevonden. Dat betreft onder andere een catechetisch project in Eritrea, aanvragen om studiebeurzen van Grieks-katholieke priesters uit Oekraïne die in Lublin (Polen) studeren en een promotieproject van een Roemeense theologe in Nederland.

De vereniging wil in de komende jaren de kleinschalige hulpverlening aan de Oosterse Kerken op basis van externe fondswerving voortzetten.

7 OVERZICHT LEZINGEN EN ARTIKELEN VAN MEDEWERKERS

7.1 Lezingen en cursussen

G. van Dartel gaf de volgende lezingen en cursussen:

- De Nieuwe Bijbelvertaling - stimulans om de Bijbel opnieuw te gaan lezen en tot geloof te komen, lezing voor de parochievergadering in Haaren (N.Br.) op 18 oktober 2004.
- In heiligen is Gods Woord werkzaam; een kruispunt op de weg naar eenheid, inleiding voor de Raad van Kerken Emmeloord 10 november 2004.
- De Charta Oecumenica in de praktijk van de parochie en de gemeente, lezing voor de Raad van Kerken Druten 13 november 2004.
- Gaudium et spes - blijvende inspiratiebron voor het werk van Justitia et Pax, lezing voor Justitia et Pax Utrecht 10 december 2004.

- Oecumene als geesteshouding in het leven van mensen en kerken, lezing voor de Raad van Kerken Breda op 23 maart 2005.
- Oecumene en vieren, lezing voor de parochievergadering en Kerkenraad Oirschot 11 april 2005.
- De lokale en universele dimensie van de Kerk, lezing voor het Beraad van Kerken in 's-Hertogenbosch op 28 juni 2005.
- College *Inleiding in de oecumenische beweging en theologie* aan de priesteropleiding Bovendonk (tien bijeenkomsten september 2004 - januari 2005).
- College *Inleiding in de oecumenische beweging en theologie* aan het St. Janscentrum (twaalf bijeenkomsten september 2004 - mei 2005).

L. van Leijssen gaf de volgende lezingen en cursussen:

- Twee colleges voor HOVO Tilburg binnen het kader van een collegereeks Inleiding in het oosters christendom. 9 november 2004: Oosters monnikendom, 16 november 2004: Oosterse christendom van Roemenië (Roemeens-Orthodoxe Kerk en Grieks-Katholieke Kerk)
- Lezing over de Oosterse Kerken en de oecumene in het kader van de Week van de Eenheid in Someren (kloosterbejaardenoord contemplatieve zusters), 20 januari 2005.
- Twee lezingen over oosters christendom voor de katholieke parochie en de protestante gemeente te Scherpenzeel. 3 maart 2005: Oosters christendom in het Midden-Oosten, in het bijzonder in Irak; 10 maart 2005: mogelijke inspiratie van Oosters christendom voor christenen in het Westen.
- Twee colleges voor HOVO Nijmegen binnen het kader van een collegereeks Inleiding in het Oosters christendom. 22 maart 2005: Oosters monnikendom, 29 maart 2005: Oosters christendom van Roemenië (Roemeens-Orthodoxe Kerk en Grieks-Katholieke Kerk).
- 14 april: Lezing voor studenten Arabisch en Politico-

logie aan UvA over het Oosterse christendom van Syrië en Libanon, A'dam, 14 april 2005.

- Lezing te Antwerpen over Oosters christendom van Irak, voor Oblaten van St. Benedictus 12 juni 2005.

7.2 Artikelen

L. van Leijsen publiceerde de volgende artikelen:

Pokrof:

- 'Oosters ís monastiek. Vernieuwingen van Syrisch-katholiek monnikendom', in: *Pokrof* 51 (aug. - okt. 2004) 4, pp 11-13.
- 'Oosters christendom van Eritrea', in: *Pokrof* 52 (2005) 1, pp 7-9.
- 'Het oudste christendom van Irak', in: *Pokrof* 52 (2005) 2, pp 4-5.
- L. van Leijsen/D. van Roosendaal, ' "Er komt een dag dat je Mijn naam zult verloochenen" ' [= interview met Maral, Armeense uit Irak in Nederland] , in: *Pokrof* 52 (2005) 2, pp 6-8.
- L. van Leijsen/D. van Roosendaal, ' "Wij Assyriërs reizen veel" ' [= interview met Assyriër uit Irak in Nederland] , in: *Pokrof* 52 (2005) 3, pp 4-7.
- 'Vader Antonie, emeritus-voorganger Byzantijnse liturgie: "Ik onderga in de oosterse liturgie iets warmes, iets van bij elkaar horen" ' , in: *Pokrof* 52 (2005) 3, pp 8-9.
- 'De mentale wederopbouw van Irak in beeld. Foto-graaf Younan: "Ik wilde een serie maken over hoe graag mensen de draad van het leven weer oppakken" ' , in: *Pokrof* 52 (2005) 4, pp 4-6.
- L. van Leijsen/D. van Roosendaal, ' "Wij hopen dat een nieuwe regering de christenen niet zal vergeten" ' [= interview met Helda, Assyrische uit Irak in Nederland] , in: *Overeen* 13 (april 2005), pp 4-5.
- L. van Leijsen/D. van Roosendaal, ' "Elke christen die hier weggaat is een onherstelbaar verlies" ' [= interview met p. V. van Vossel CSsR, katholiek priester uit

België in Irak],], in: *Geloven in Irak. Interviews met Irakese christenen* 2005 (geplaatst op www.oecume.nl en als uitgeprinte brochure te verkrijgen), pp 3-5.

- L. van Leijsen/D. van Roosendaal, ' "Irak is een prachtig land, waar mensen in moeten geloven" ' [= interview met aboena Klemis Anis Alshamani, Syrisch-orthodox priester uit Irak in Zweden], in: *Geloven in Irak. Interviews met Irakese christenen*, pp 15-17.
- 'Achtergronden', in: *Geloven in Irak. Interviews met Irakese christenen* 2005, pp 23-27.
- 'Spiritualiteit van het oosters christendom. Enkele gemeenschappelijke trekken, in *Herademing. Tijdschrift voor spiritualiteit en mystiek*, december 2004.

D. van Roosendaal publiceerde de volgende artikelen:

- Samen met L. van Leijsen de brochure met interviews met Irakese christenen *Geloven in Irak* (zie hierboven).

Overeen

- Interview M. Wijlens "Structuren helpen verworven inzichten beschermen". *Overeen* nr. 11, oktober 2004
- Orthodoxe jongeren in Nederland. *Overeen* nr. 11, oktober 2004
- Oecumenisch catecheseproject in Friesland. *Overeen* nr. 11, oktober 2004
- 'Eenheid zichtbaar maken' nieuw programma. *Overeen* nr. 11, oktober 2004
- Mgr. De Korte: "Bijbelse noties heilzame stoorzenders". *Overeen* nr. 12, januari 2005 (Ook gepubliceerd in *Rkkerk.nl*)
- A. M. Willebrands "Alle scheuringen kunnen door wederzijds respect en begrip helen". *Overeen* 13 april 2005
- "We hopen dat een nieuwe regering de christenen niet zal vergeten." *Overeen* 13 april 2005 (Uit de interview-brochure *Geloven in Irak*)

Pokrof

- Culturele bloei Suryoye in Nederland. In: *Pokrof* 51 (2004) 5
- Iconen van 'puur goud'. In: *Pokrof* 51 (2004) 3
- Eerste Willibrord Tocht naar Oekraïne. In: *Pokrof* 52 (2005) 2
- Pelgrimage naar Palestina. In: *Pokrof* 52 (2005) 1
- Nieuwspagina's in *Pokrof*

MissieInterActie

- "Elke taal zijn eigen bijbel is gewoon niet reëel: Bijbel vertalen: een helse klus maar wel uitdagend". In: *MissieInteractie* november 2004
- 'Samen de Schrift openen: Willibrordzondag 2004'. In: *MissieInteractie* november 2004
- Irakese christenen: nog nooit leek Kerst zo ver weg. In: *MissieInteractie* december/januari 2005
- 'Afrikaanse vraag, Nederlands aanbod'. In: *MissieInteractie* maart 2005
- 'Vlaamse pater Vincent van Vossel in Irak: "Elke christen die hier weggaat, is een onherstelbaar verlies'." In: *MissieInteractie* mei 2005 (Uit de interviewbrochure *Geloven in Irak*).
- 'Van Kisumu naar Keulen: jongeren uit Kenia doen voorprogramma in Holland'. (Ook gepubliceerd in *Rkkerk.nl* en *Bisdomblad* Bisdom 's-Hertogenbosch)
- 'Wereldse ontmoeting in Keulen', WJD-verslag [werktitel]

Rkkerk.nl

- 'Oecumene van de binnenkant' ongebruikt tegoed van Vaticanum II
- 'De radicale reformatie daagt de Rooms-katholieke Kerk uit'
- 'Geloven in Irak': 'Irak heeft eigen wijsheid nodig'
- Teken van eenheid die er al wel en nog niet is: Bisschop en dominee in gesprek tijdens Taizé bijeenkomst. (Ook

gepubliceerd in *Overeen* nr. 13 april 2005.)

- Irakese dominicaan Yousif Thomas: "Wij zouden moeten leven zoals in de Emiraten!" (Een lange versie werd gepubliceerd in het *Katholiek Nieuwsblad* d.d. 12-08-2005 onder de titel: "Hoessein was zélf een massavernietigingswapen.")
- Syrisch-katholieken naar de WJD
- Bossche WJD-ers helpen op Flevo met wereldrecord. (Ook gepubliceerd in *Bisdomblad* Bisdom van 's-Hertogenbosch.)
- Oecumenische 'mini-WJD' op het Marienfeld. (Ook gepubliceerd in *Oecumenisch Bulletin* en *Overeen*.)
- 'Willibrord Tocht' naar Oekraïne succes. (Ook gepubliceerd in *Eikonikon*.)

Oecumenisch Bulletin

- Eenheid zichtbaar maken nieuw programma Katholieke Vereniging voor Oecumene
- Dialoog doopsgezinden en katholieken. (Ook gepubliceerd in *Overeen* 13 april 2005)
- Trouw aan de roeping van de kerk. (Ook gepubliceerd in *Kerk in de Stad* onder de titel 'Niet kerkstructuren maar Christus middelpunt')

Digitale publicaties

- Elektronische nieuwsbrief. Deze verscheen tien keer. Hiervoor werden berichten uit de (inter)nationale digitale pers bewerkt.
- Persberichten en mailing rond bijeenkomsten (vooraf en naderhand) naar geïnteresseerden uit de zg. 'activiteitengroep'. Deze artikelen en berichten werden op de site geplaatst.

8 BESTUUR EN COMMISSIES

BESTUUR

Dr. A. Brants, voorzitter
Drs. G. van Dartel, ambtelijk secretaris
Drs. H. Berflo, penningmeester
Dr. D. Akerboom, lid DB
Dr. A. Scheer, lid DB
Zr. drs. D. Brugts
Past. H van Doorn, aartsbisdom Utrecht
Drs. F. Geraedts, bisdom Rotterdam
Vic.-Gen. mgr. drs. M. de Groot, bisdom Haarlem
Dr. H. Janssens, bisdom Roermond
Drs. A. Kamps, bisdom Breda
Drs. R. Kuiper
Mw. M.-J. Los
Dr. H. Teule
Vic. L. van Ulden o.f.m., bisdom Groningen
Vic.-Gen. E. Verhoeven, bisdom 's-Hertogenbosch
(† 14 december 2004)
Mw. dr. M. Wijlens
Mw. mr. A.-M. Willebrands

Adviseurs

Drs. P. Kohnen, namens het SRKK
Dr. J. Kronenburg, vanuit de Protestantse Kerk in Nederland

COMMISSIES

Financiële Commissie

drs. H. Berflo
drs. G. van Dartel
dhr. G. Hulskotte
dhr. L. Vijverberg

Fondswerving

Drs. G. van Dartel
Drs. R. Kuiper

Projecten

Drs. G. van Dartel
Drs. L. van Leijssen

Staf en secretariaat

Drs. G. van Dartel, directeur (1fte)
Mw. M. van Herp, secretaresse (vanaf 1 januari 2005)
(0,5fte)
Drs. L. van Leijssen, stafmedewerker Oosters christendom
(0,7fte)
Mw. drs. D. van Roosendaal, medewerkster publiciteit en voorlichting (0,8 fte)
Mw. R. Spijkers, financieel administratief medewerkster
(0,2fte)
Drs. W. Kint, coördinator oecumenische vorming
(vanaf 1 september 2005) (0,5 fte)
Mw. M. Zwanenberg-Lowissen, huishoudelijke dienst
(0,2fte)

Voorgangers Byzantijnse Liturgie

Dr. P. Al o.praem.
Dhr. P. Brenninkmeijer
Drs. J. Kaandorp m.s.c.
Drs. A. Langerhuizen
Dr. J. Meijer c.ss.r.
Drs. P. Peelen sj.
Drs. T. Sip

Redactie Pokrof (per 1 september 2005)

Dr. D. Bruinsma
Drs. G. van Dartel (waarnemend hoofdredacteur)
Mw. drs. J. van Kessel
Drs. D. Langerhuizen
Drs. L. van Leijssen (redactiesecretaris)
Mw. dr. H. Murre-van den Berg

Zondag voor de Oosterse Kerken

Geloven in Irak

Kerkelijke Vereniging voor de Oosterse Kerken en Nieuwland

Wilpriet 24
5111 GP 't Hartweggen
Inbox 672 6700 Z
email avok@kerken.nl
www kerken.nl
06-2061524

24 April 2005